

Breda Kolar Sluga

Uvod

Ustvarjalna pot slikarja Anteja Trstenjaka se je začela v skromnih razmerah domače prekmurske vasi, nadaljevala v svetovljanskih prestolnicah tedanje Evrope (Gradec, Zagreb, Dunaj, Praga, Pariz) in se v umetnikovem zadnjem ustvarjalnem obdobju sklenila v Mariboru. Med omenjenimi velikimi postajami pa zaseda prav posebno mesto še ena: to je pokrajina Lužiških Srbov na vzhodu današnje Nemčije, ki jo je Trstenjak prvič obiskal leta 1928. Navdušile so ga bogate in zelo raznolike narodne noše, ki so jih v tistem času nosile dekleta in žene. Ta motivika ga je navdihovala še celo tri desetletja pozneje, ko je ustvaril obsežen cikel monotipij *Lužičanke*. Dvajset monotipij danes hrani Umetnostna galerija Maribor.

Prav obsežni cikel *Lužičank* je bil osnova za pričujoči skupni razstavni projekt, ki je nastajal v sodelovanju z Muzejem Lužiških Srbov v Budyšinu/Bautznu (Nemčija) in Narodnim muzejem v Pragi. Pobuda za razstavo Trstenjakovih del v Muzeju Lužiških Srbov je do Umetnostne galerije Maribor prišla leta 2014 s posredovanjem g. Igorja Pirca in g. Jurija Wuschanskega. Šest let pozneje je bila predstavljena prva razstava z naslovom *Barve daljav, slikar Ante Trstenjak in Lužiški Srbi* v Muzeju Lužiških Srbov v Bautznu. Umetnostna galerija Maribor je na razstavi in v katalogu sodelovala s študijo kustosinje Andreje Borin in z izposajo umetniških del ter dokumentarnega gradiva.

Ker so sodelujoče institucije zelo različnega značaja, velja dogovor, da je razstava v vsaki od njih prilagojena usmeritvi muzeja, značaju zbirke in navezavi na lokalno okolje. Razstava v Umetnostni galeriji Maribor tako predstavlja Trstenjakov lužiški cikel, študijo lužiških narodnih noš, povezavo s češkim slikarjem Ludvíkom Kubo in Trstenjakovo praško obdobje. To je jedro razstave, ki je plod dveletnega raziskovanja in sodelovanja UGM s sodelavci Muzeja Lužiških Srbov v Nemčiji in Narodnega muzeja v Pragi. Ob tem se nam zdi enako pomembno osvetliti tudi vidik narodnostnega prebujanja pri slovanskih narodih, zato smo k sodelovanju povabili dr. Jernejo Ferlež. Kot ustanova za sodobno umetnost pa smo želeli razstavo tudi aktualizirati in vzpostaviti dialog s sedanostjo. Izbrani sodobni umetniki Tina Dobrajc (SI), Eric Schuett (DE) in Trine Søndergaard (DK) prispevajo različne poglede na tematiko narodne noše in tako razširjajo domet razstave. Iz zgodovinske in dokumentarne zasnove jo vodijo v polje raznovrstnih refleksij, inspiracij, kontemplacij in morda celo provokacij.

Umetnostna galerija Maribor je z veseljem pristopila k razstavnemu projektu o slikarju Anteju Trstenjaku, ki je nastajal v tesnem sodelovanju treh institucij. Čeprav je bil Trstenjakov lužiški cikel v Sloveniji znan, pa je raziskovanje razkrilo številne zanimive podatke in nove vidike, ki bi sicer ostali skriti. Poglobljeno študijsko jedro s svojo prezenco enakovredno dopolnjuje in transformira sodobna umetnost, ki vzpostavlja nova ravnotežja in številne nove dialoge.

Vsem sodelujočim se iskreno zahvaljujem za odlično sodelovanje!